

Ilmastotilin perustaminen

KH 08.02.2021 § 67
882/11.03.01.00/2020

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 18.11.2019 § 440 hyväksynyt Hiilinielu ja kompensaatio tiekartan osana Joensuun ilmasto-ohjelman toteuttamista. Tiekartan toimeenpanon ensimmäisessä vaiheessa päätettiin Joensuun kaupungin lentomatkojen kompensoinnista.

Tiekartassa toisena vaiheena on hiilinieluja, päästövähennyksiä ja päästökompensaatoratkaisuja edistävä hanke, joka pyritään toteuttamaan 2021-2023.

Hankkeen valmistelu on käynnissä ja tavoitteena on hakea sille rahoitusta vuonna 2021 aukeavasta uudesta EAKR rahoituskaudesta. Hankkeen ja siihen liittyvien toimenpiteiden tueksi on selvitetty mahdollisuuksia perustaa Joensuun päästövähennysten, hiilinielujen ja päästökompensaatioiden tilijärjestely eli ilmastotili.

Ilmastotilille voidaan kerätä rahoitusta useammalle hankkeelle. Tällainen ratkaisu voisi tulevaisuudessa myös mahdollistaa esimerkiksi uudenlaisten hankerahoituksen hankintatapojen kuten yhteisö- eli joukkorahoituksen käyttöä, mikäli lainsäädännön muutokset sen mahdollistavat.

Ilmastotilijärjestelyn avulla Joensuun kaupunki pystyy tukemaan sekä omia että asukkaiden, yritysten ja alueen muiden toimijoiden ilmastoponnistuksia ja -tavoitteita mahdollistamalla kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä ja hiilensidontaa lisää lisäviä hankkeita, jotka muutoin voisivat jäädä toteutumatta erilaisten taloudellisten tai muiden rajoitteiden vuoksi.

Paikalliset päästövähennys- ja päästökompensaatiohankkeet voivat periaatteessa koskea kaikkia kansallisen ilmastopolitiikan sektoreita: energiaa, liikennettä, rakentamista, maankäyttöä, maataloutta, teollisuustuotantoa ja jätehuoltoa. Ne voidaan jakaa seuraavaan kolmeen perusrhyhmään:

- luonnon monimuotoisuutta lisäävissä hankkeissa syntyy välillisiä ilmastohyötyjä mm. hiilinielun lisääntyessä kaupungin omistamilla metsäalueilla
- kosteikkojen ja joutomaiden kaltaisissa luontokohteisiin liittyvissä hankkeissa pyritään puolestaan saamaan kohdealueita luonnontilaan ja maankäytön muutoksen kautta vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja lisäämään nieluja
- kolmas hankeryhmä liittyy energian säästöön ja kestäville uusiutuvilla energialähteillä tapahtuvaan paikalliseen energiantuotantoon.
- ilmastotilin varoja, jotka on kerätty kaupungin omien päästöjen kompensoinnista, voidaan käyttää myös omarahoituksena kaupungin ilmastotyössä

Esimerkkejä ilmastotili toiminnasta

1. Kaupunki kompensoi omia kasvihuonekaasupäästöjään esimerkiksi lentomatkat, oman auton käyttö, rakennusten energiankäytön kasvihuonekaasupäästöjä

- päästöt lasketaan. Päästölle on hinta (päästökauppa) ja näin saadaan hyvitetty summa
- esim. kaupunki aloittaa joutomaiden metsityshankkeen, jota hyvitetään ilmastotililtä.

Näissä tapauksissa ei tule lainsäädännöllisiä ongelmia, koska kyse on sisäisistä rahansiirroista.

2. Ulkopuolinen taho haluaa osallistua hankkeeseen ja kompensoida omia kasvihuonekaasu-päästöjään

- taho ilmoittaa, kuinka paljon kasvihuonekaasupäästöjä he haluavat kompensoida
- päästölle lasketaan hinta kuten edellä
- kaupunki on tehnyt suunnitelman hiilinielu/kompensaatio/päästövähennys hankkeesta, jota hyvitetään ilmastotililtä.

Tällainen menettely on mahdollista sen jälkeen, mikäli vireillä oleva rahankeräyslain muutos toteutuu.

Ilmastolain päivittämisen yhteydessä ollaan luomassa kompensatiojärjestelmälle kansallinen ohjeisto. Kun se otetaan käyttöön, voidaan rahoitusta hyödyntää virallisesti hiilinielujen, kompensatioiden ja päästövähennysten laskennassa.

Vastaavaa ilmastotili järjestelyä ei ole vielä toteutettu Suomessa. Esimerkkejä vastaavasta järjestelystä on Ruotsista, jossa kompensatiotili on käytössä Växjössä.

Nyt esitetyllä kirjanpidollisella järjestelyllä varaudutaan siihen, että jatkossa voidaan tukea paikallisia uskottavia päästökompensaatiohankkeita. Sen sijaan, että kaupunki ostaisi markkinoilta päästövähennysyksiköitä, kompensointi voidaan tehdä ilmastotiliä hyödyntäen paikallisten hankkeiden avulla. Lähtökohtana on, että paikallinen päästökompensaatiohanke täyttää kompensatión peruskriteerit.

Ilmastotiliä varten avataan tarvittavat laskentatunnisteet kaupungin kirjanpitoon. Vuosien 2019-2020 osalta lentokompensatioiden kustannukset maksetaan keskitetysti yleishallinnon tulosalueelta, mutta tavoitteena on, että kompensatioiden kustannukset kohdistuisivat jatkossa käytön suhteessa toimialoille.

Oheismateriaalina selvitys Joensuun päästövähennysten, hiilinielujen ja päätöskompensatioiden tilijärjestelyistä.

Valmistelija: ympäristönsuojelupäällikkö, johdon asiantuntija ja talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

perustaa päästövähennys, kompensatio ja hiilinielu -hankkeiden rahoittamista varten ilmastotilijärjestelyn. Ilmastotilijärjestely hallinnoidaan konsernipalveluista.

Ilmastotilille siirretään kaupungin lentomatkojen päästökompensatiot vuoden 2019 lentomatkoista alkaen. Muista kaupungin omien päästöjen kompensatioiden siirtämisestä tilille päätetään erikseen.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.